Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 120 (10.503). Львів, середа 3 червня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

# ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло" Львів.

Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 СОТ.

## Пальцем по чолі...

В останніх днях освітна комісія польського сойму застановлялася над виленськими випадками, розглядала бомбові матуральні „відповіди" в гімназії ім. Лелевеля у Вильні, відповіди матуристів Лаврінові-ча і Обрембальського, членів мілітарної організації „Зайонзек безпеченьства краю". У виленській польській гімназії після тих надто гомінких і надто досадних відповідей найдено цілий склад муніції, екразит, револьвери, гранати й бомби. Та це не перепинило матури, не довело до розвязання чи закриття гімназії, навпаки скінчилося звільненням виленського шкільного куратора. Значить шкільна й адміністраційна влада виявила поблажливість для молодих питомців тієї гімназії і — звільнивши куратора — признала, що корінь лиха лежить не в молоді, тільки в шкільній адміністрації.

Таким чином адміністраційна влада бе не молодь, не робить її відповідальною за витворену, міязмами й випарами розкладу просякнуту атмосферу.

Підхід толеранції, зрозуміння положення серед польської молоді, — ось що визначує польську владу у відношенні до польської школи. Бо й щож винна молодь, що її окружує, що її пересичує така, а не инша атмосфера. Вонаж тієї атмосфери не створила, — вона сама є жертвою

Тому й не диво, що освітна комісія польського сойму, що й сам міністер освіти Ст. Грабскі, що сой-мові посли, преса і громадські діячі розглядають ту справу з ширшої точки погляду. Без сумніву, є це відрадне явище, коли заявляється намагання дійти до коріня лиха та усунути ті перепони і ті явища, що спихають в пропасть, закривлюють, фізично, духово і морально деґенерують польську молодь. В освітній комісії польського сойму пос. Пйотровскі (ППС) вказував між иншим на деякі аномалії в шкільній ділянці і на небажані впливи позашкільних, адміністраційних чинників на життя польської молоді. Він говорив дослівно:

„У Варшаві гімназійні вчителі з доручення своїх вищих властей в провокаційний спосіб переслідували учнів, що йшли на збрання мнимо конспіраційне, хоч прилюдно оголошене. Поліційним способом приказувано учнів, а пізнійше ведено слідство. В останнім часі за мниму участь в конспіраційній організації (Новий Санч) викликувано матуристів з клясових саль на переслухання до комісара поліції, щоби після довгого слідства прийти до пересвідчення, що обвинувачення не мало основ. А вже вершком системи поліційної деправації і провокації в школі є факт, що у Вильні студенти, а навіть гімназійні учні є на платній службі політичної і кримінальної поліції. В той спосіб огида провокації сягає до школи і своєю гангреною затроює молодечі уми молоді".

Ось де підклад цієї атмосфери, в якій приходиться жити молоді, формувати свою душу, кристалізувати свій світогляд. Міністр освіти у своїй відповіди зазначив, що скоро тільки будуть стверджені нездорові відносини, скоро пересвідчиться про розтягання поліцією сітки провокації на школу, то витягне з того найдальше йдучі консеквенції, а незалежно від того ствердження звернеться до міністра внутр. справ з представленням, що недопустимим є, щоби поліція сягала до школи, себ-то до молоді.

Щож торкається дальшої дискусії в освітній комісії, то варшавський „Роботнік" (ч. 148 з 30. травня ц. р.), а за ним і львівський „Дзєннік людови" подає такі вістки:

„Посол тов. Смуліковскі, обговоривши деґенерацію дотеперішньої шкільної системи, зголосив відповідні резолюції. Опісля тов. Смуліковскі вказував на дволичність шкільної політики п. Ст. Грабского, яка висловлюється в тім, що політичні приятелі п. міністра, покликуючись на його авторитет, уладжують тайні конвентиклі членів шкільної адміністрації, на яких реферують, як виминати закон про шкільництво для національних меншостей. А сам п. міністр, один з авторів закону, офіційно мнимо вводить його в життя. Тов. Смуліковскі домагається від міністра ясної заяви, чи діється це за його відомістю і волею. — Що торкається закиду недостачі правности шкільних властей, п. міністр дискретно промовчав справу, заявивши лише, що закон про шкільництво для національних меншостей в найкоротшому часі переведе в життя. В тому моменті відомий сидецький фанатик пос. Прушиньскі, мабуть обурений тією заявою, зробив під адресою міністра образливий жест, посуваючи в присяві цілої комісії пальцем по чолі. Але за кулісами без сумніву порозуміються вони, як то перевести закон в найбільш кривдячий для Українців і Білорусинів спосіб".

Пос. Пйотровскі стверджує істнування поліційної провокації серед шкільної молоді, тим самим стверджує витворювання провокаторських ячейок серед молоді, ставлення школи під супрематію політичної й кримінальної поліції. А звідсіль вже тільки один крок до револьверів і гранатів. Бо коли Домань-скі професійно займається бандитизмом, коли Муха-Міхальскі стоїть на чолі диверзійних ватаг; коли „піщовник" в службі Мурашко „з патріотизму" вбиває політичних вязнів Баґіньського і Вєчоркевіча; коли поліції як це стверджує пос. Дашиньскі, переходять на службу чужої держави; коли поліційний агент Трояновскі приготовлює бомби, щоби провокаційним способом скомпромітувати політичних противників; коли одним словом діються речі, від яких волосся стає дубом, то ясно, що в такій атмосфері учні самовільно можуть робити собі „сатисфакцію" револьверами і бомбами. І відносно цього істнує у провідних польських чинників вирозуміння. Навіть в Новому Санчі, хоч тягано за мниму комуністичну агітацію, то все таки кінець кінців стверджено її безпідставність. Не розвязано ні одної польської гімназії, хоч їх є сотні, не шукано пімсти на учнях, допущено їх до матури, не звихнено їх дальшої життєвої дороги.

„Львівська шкільна кураторія письмом з дня 14. ц. м. (Ч. 1615) розвязала гімназійний інститут з Перемишлі, викидаючи таким чином при нинішній недостачі помешкань на вулицю 150 учнів. Сьогодня ходять нещасні нелітні діти і хлопці по вулицях, шукаючи приміщення, не маючи де голови приклонити"

На цьому не кінець. Дня 30. ц. м. зїхали до Перемишля кураторські можновладці Янеллі і Янер і припинили науку в VII. і VIII. кл. (в пяти відділах двох найвищих кляс). Коли мати на увазі, що VIII. кл. вже була по письменній матурі і небавом мала відбутися устна матура, то припинення науки до покінчення судового слідства, себ-то в суті річи розвязання двох найвищих кляс представляється

Пос. Прушиньскі посунув пальцем по чолі, коли Ст. Грабскі говорив, що переведе закон про шкільництво національних меншостей. Та вже справа з перемиською гімназією вказує, що пос. Прушиньскі зробив велику кривду п. міністрові. Ні, як бачимо, той образливий жест був не на місці. Нічого не змінить ся в шкільній політиці. —

Ф. Ф.



## Політичні новини.

### Назначення Троцького.

Троцький одержав аж три становища: перше — це головство колеґії науково-технічного відділу т. зв. Вищої ради народнього господарства, друге — головство головного т. зв. Електро-тресту, і на кінець третє — головство т. зв. Концесійного комітету, що заключає договори з чужинцями в справі концесій для них. Наслідком того троякого назначення Троцький дістав змогу проводити пляново в життя нові господарські пляни уряду і партії. До науково-технічної ради наплинають всі подання про відкриття приватних промислових підприємств. Троцький буде примушений займатися виключно економічними справами та не буде мати ніякого впливу на політику. Політична його реабілітація має наступити щойно на партійному зїзді літом або осінню. Всі ті становища Троцького не є самостійними, вони в цілости підпорядковані Раді Праці та Оборони (СТО), на чолі якої стоїть Каменев і найвисшій Раді народнього господарства, на чолі якої стоїть Дзержиньскі. Крім того підчинений він у справах концесій комісаріятам внутрішньої та закордонної торговлі та комісаріятові внутрішніх справ.

### Змова на життя Раковського.

У Льондоні відкрили змову на життя тамошнього уповноваженого СРСР. Раковського. Подробиці змови покищо держаться в тайні. Вони відомі тільки міністерству внутрішніх справ, яке видало на всякий випадок відповідні зарядження органам безпеченства. Всю змову розкрив випадково один радянський агент у Голяндії. Фотографія виконавця атентату находиться вже в руках англійської поліції. Він мав приїхати з Голяндії до Англії. Змову зробили російські емігранти.

### Лянсінґ про прилучення Австрії до Німеччини.

Бувший державний секретар для закордонних справ Зєдинених Держав північної Америки з часів Вільсона висловив свій погляд на злуку Австрії з Німеччиною більше-менше так:

Сполука Австрії з Німеччиною причиниться у великій мірі до закріплення мира та до господарської відбудови Европи. Цей погляд висловив Гардинґ ще в 1918 р. в одному зі своїх меморіялів до мирової конференції і при ньому він стоїть по нинішній день. Він не вірить, що Австрія зможе істнувати та розвиватися самостійно без злуки з Німеччиною. Коли Італія позбавила Австрію доступу до Адрії, то вона мусить такий доступ до моря найти на півночі а це можливе тільки шляхом злуки. Відносини в середній Европі не усталяться доти, доки не наступить ця злука. В економічному відношенні була би можлива ще одна злука а то Австрії та Чехословаччини, але вона ніколи не зреалізується через многі перешкоди иншого не економічного характеру. Для Америки ця справа дуже важна через те, що від неї залежить відбудова цілої

Европи, а в ній Америка має свій великий інтерес.

### Нота в справі німецьких ухилів.

З пятницю зібралася остаточно рада амбасадорів, щоби усталити текст ноти до Німеччини в справі недодержання нею договору про обезбросння. Проводив засіданням Камбон. Брали участь в нараді ген. Фош і ген. Сестікс. Наради тягнулися досить довго. Принято остаточно текст ноти разом із залученими до нього додатками, на яких списані всі німецькі ухили, відкриті контрòлею. Нота стверджує, що на основі § 429 версайського трактату евакуація кольонської полоси залежить від виконання Німеччиною речинців розброєння. Союзні уряди далі стверджують, що репараційна комісія повідомляє вправді про виконування Німеччиною усіх фінансових плянів Доза, але за те не виконує мілітарних зобовязань і супроти цього окупація кольонської полоси тріватиме далі аж до виконання Німеччиною всіх військових зобовязань.

### Англія вертає до давної традиції величного відокремлення.

„Пті Парізієн" стверджує, що англійська нота в справі гарантійного пакту цілковито виявляє: а) евентуальна гарантія надренської полоси не може творити перешкоди, яка унеможливлювала би Франції військову комунікацію з її польськими та чехословацькими союзниками; б) з другої сторони ноти випливає ясно, що Англія, якої інтереси розкинені по всьому світі, не може брати на себе у відношенню до европейського континенту ніяких зобовязань, значіння і наслідки котрих були би непропорціональні до її інтересів у Европі. Зновже „Еко де Парі" зазначує, що Англія відновляє у останній ноті давну свою формулку про т. зв. величне відокремлення в европейських справах. Таж газета додає, що Бельгія в найближчому часі висловить у справі східньої границі Німеччини опінію подібну до англійської.

# Іствування школи Шашкевича загрожене.

Дня 29. травня відбулося засідання львівської шкільної ради, на якому ухвалено провести т. зв. районування шкіл. На чому спирається ота ідея районування? Дотепер панували у львівських міських школах такі відносини, що до одних ходило забагато дітвори навіть з ріжних передмість, а до инших менше. Очевидячки, що таке явище мало свої глибокі причини. Відгравали тут велику ролю: приміщення шкіл, околиця (здорова чи менше здорова), ну і що найважнійше — педагогічне вивінування даної школи. Замісць подбати про те, щоби всі ті школи мали відповідне здорове приміщення та одинаковий педагогічний провід, відповідаючий вповні свому призначенню, магістрат старається заставити мешканців Львова посилати своїх дітей не до тих шкіл, до яких вони слати хочуть, а до тих, які їм вкаже магістрат. На основі нової ухвали шкільної ради Львова всі діти напр. городецької дільниці мусять ходити виключно до шкіл на городецькому передмістю і то без огляду на їх національну приналежність. Ніякий громадянин городецького передмістя не зможе післати своєї дитини до школи наприклад у середмістю. Тим самим і Українець з якоїсь дільниці не зможе записати своєї дитини до единої української міської школи ім. Шашкевича, що міститься у середмістю.

До чого це йде? — З проведенням тої постанови в життя до школи Шашкевича не зможуть записуватися на перший рік науки ті українські діти, що не належать до середмістя. Натомісць будуть вони примушені записуватися до польських шкіл у своїх дільницях, а до школи Шашкевича записуватимуться Поляки і Жиди зі середмістя. Який цьому буде кінець — це ясно. Отже на основі тої ухвали школа ім. Шашкевича, одинока українська школа у Львові, з року на рік буде систематично польщитись. Така мета тої нової ухвали міської шкільної ради відносно одинокої української міської школи. На засіданню зголосив представник гр. катол. ординаріяту в імені української людности своє „вотум сепаратум" проти такої кривдячої українське населення Львова ухвали.

Та цього мало! У цій справі мусить забрати слово українське населення Львова, яке з важким трудом, при великих перешкодах вибороло собі ту єдину українську школу, ще в 1883 р. Українцям міста Львова належиться кілька шкіл, щонайменше одна на кожному передмістю, та в нинішних часах цього досягнути під польським правлінням не можливо, чого найкращим доказом оцей ново-уплянований замах на назвалу школу. Перед війною була вже близькою реалізації справа заснування другої української школи на городецькому передмістю. Очевидячки, що війна цьому перешкодила.

Оці нові польські заходи для знищення одинокої української школи у Львові мають своє джерело в діяльности організацій „народових", та їх мусять Українці м. Львова паралізувати. Ясно, що до протиакції треба братися зорганізовано та одностайно. Одинока міська українська школа не сміє впасти жертвою шовіністичних забаганок магістратської шкільної ради. Якщо навіть районування шкіл буде проведене в життя, то воно не може бути пристосоване до школи Шашкевича саме тому, що вона є одинокою українською школою у Львові. Якщо магістрат заснує кілька українських шкіл у Львові, на кожному передмістю по одній, тоді ця школа теж мусить остати чисто українською для середмістя.

Спольонізування тої школи було би явним нарушенням наших прав а також суперечило би версайському трактатові, який підписала Польща, і тим самим взяла на себе зобовязання не тільки вдержати ті українські школи, що вже іствували, але й засновувати нові.

І саме вся акція нашого львівського зорганізованого громадянства має йти в тому напрямі, щоби зберегти цю школу, та примусити відповідні чинники до відкриття українських шкіл по всіх дільницях Львова, що нам по всім писаним і неписаним законам належиться. **М.**

# „Вийнятковий стан".

**Як урядує польська поліція?**

У варшавському соймі поставив пос. Прилуцький таку інтерпеляцію: „В Міхові любартівського повіту є дім, що належить як спільна власність до трьох Жидів — Оконя, Рубінштайна й Акермана. В тому домі мешкав донедавна один із „пшодовнікуф" місцевої поліції, займаючи аж чотири кімнати. Недавно зголосився він до властительки і заявив, що хоче залишити помешкання, але під умовиною, як що дістане відступне в сумі 125 дол. Поминаючи те, що законно йому ніяке відступне не належиться, власники згодилися на цю пропозицію. Але день перед випровадженням явився до власників инший „пшодовнік" і заявив, що займає помешкання свого товариша для себе. Коли власники заявили, що помешкання віддадуть тільки по відповідному наказу влади, новий кандидат на комірника вийшов. Тої самої ночі впав він з кількома поліцаями до дому названих Жидів, щоби їх стероризувати. Своїм підчиненим видав такий наказ: „Не бити Жидів, тільки кусати!" Супроти такого наказу один поліцай покусав дуже сильно жінку Оконя а инший самого Оконя. На другий день той самий „пшодовнік" повідомив любартівського команданта, що Жиди збунтувалися, а через те він просить допомоги. Того самого дня той-же „лицар" візвав до себе представників місцевої сіоністичної організації, відкликав заповіджений відчит одного сіоніста, наказав позамикати всі жидівські склепи, заборонив бити худобу у міській жидівській різні та накінець заборонив Жидам ходити вулицями міста по год. 7. вечером, иншими словами завів на власну руку вийнятковий стан. На слідуючий день (16. травня) увійшов він наново до названого дому і привів зі собою [illegible] поліцаїв. Усіх властителів він арештував і відвів їх у кайданах до Любартова. 17. травня присилував деяких Жидів помагати йому спроваджувати меблі до нового помешкання, а коли хто відмовлявся носити меблі, то його теж арештовано за спротив владі та за бунт". Інтерпелянт домагався покарання винних.

# Як переведено шкільний плебісцит?

**Виказ громад, які внесли шкільні декларації з домаганням української мови навчання:**

**Повіт Турка.**

1) Ривів і Молдавсько 36 дек. за 45 дітей, 2) Липє 34 дек. за 60 діт., 3) Сянчик 40 дек. за 80 діт., 4) Сянечка [illegible] дек. за 40 діт., 5) Волосянка велика [illegible] дек. за 46 діт., 6) Лосинець 42 дек. за 64 діт., 7) Шумяч 52 дек. за 60 діт. 8) Ралини 29 дек. за 49 діт., 9) Ліщна [illegible] дек. за 60 діт., 10) Дністрік 39 дек. за [illegible] діт., 11) Дзвиняч 50 дек. за 59 діт., 12) Яблінка нижня 49 дек. за 49 діт., 13) Бориславка 99 дек. за 136 діт., 14) Допина [illegible] дек. за 55 діт., 15) Завадка 49 дек. за 65 діт., 16) Кривка 20 дек. за 41 діт., 17) Яворо 95 дек. за 120 діт., 18) Розлуч 61 дек. за 82 діт., 19) Турка 150 за 1[illegible] діт., 20) Забілсько 55 дек. за 104 діт., 21) Мохнате 43 дек. за 58 діт., 22) Івашківці 39 дек. за 39 діт., 23) Красне [illegible] дек. за 67 діт., 24) Ільник 32 дек. за [illegible] діт., 25) Дністрик дуб. 37 дек. за 49 діт., 26) Волосянка мала 34 дек. за 47 діт., 27) Тарнава вижна 40 дек. за 53 діт., 28) Тарнава нижна 36 дек. за 63 діт., 29) Багновате 37 дек. за 53 діт., 30) Боберка 84 дек. за 113 діт., 31) Буковець 34 дек. за 46 діт., 32) Ботелка вижна 41 дек. за 57 діт., 33) Ботелка нижна 57 дек. за 7[illegible] діт., 34) Бітля 72 дек. за 87 діт., 35) Беньова 44 дек. за 60 діт., 36) Висоцко вижне 58 дек. за 84 діт., 37) Висоцко нижне 50 дек. за 70 діт., 38) Висоцко мале Заріча 27 дек. за 42 діт., 39) Гнила [illegible] дек. за 47 діт., 40) Гусне вижне і нижне 46 дек. за 59 діт., 41) Дажки 45 дек. за 50 діт., 42) Завадка 49 дек. за 65 діт., 43) Задільсько 55 дек. за 104 діт., 44) Івашківці 39 дек. за 39 діт., 45) Комарники Дівча 12 дек. за 15 діт., 46) Комарники буковські 43 дек. за 58 діт., 47) Комарники село 47 дек. за 56 діт., 48) Красне 43 дек. за 67 діт., 49) Криве [illegible] дек. за 41 діт., 50) Кривка 32 дек. за [illegible] діт., 51) Матків 46 дек. за 54 діт., 52) Мохнате 43 дек. за 58 діт., 53) Мита 21 дек. за 21 діт., 54) Соколики [illegible] дек. за 72 діт., 55) Сянки 31 дек. за [illegible] діт., 56) Турочки вижні 44 дек. за 57 діт., 57) Турочки нижні 42 дек. за 61 діт., 58) Росохач 30 дек. за 30 діт., 59) Яблонка [illegible] дек. за 43 діт., 60) Яворів 40 дек. за 49 дітей.

Разом внесено деклярацій [illegible] за дітей **3583.**

---

**Памятайно: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!**

---

*М. Височанський.* 2)

# Культурні свята.

(Докінчення.)

Віздимо в село, вступаємо до дому священика-ювілята о. З. Шухевича, який розпічне сьогодня велике читальняне свято. Зараз ідемо всі до читальні. Овашійно витають обох голов централі і філії. Маленькі дівчатка квітами устелюють їм дорогу до читальні, а голова читальні голосним: „Витайте нам!" впроваджує своїх гостей до читальняної салі. Вона святочно удекорована.

83-літний о. Шухевич у своїй промові витає гостей і розказує коротку історію читальні, якої він свідком від самих початків і якої головою був на протязі перших 30 років. За його головування читальня розросталася і вкінці повстало в громаді чотири Читальні на ріжних місцях, щоби могли заспокоїти потреби всіх громадян великого розлогого села. Представляє перших членів читальні, з котрих вже тільки кількох остало при життю, згадує і померших.

Промова старенького священика-громадянина робить велике вражіння на нас усіх. Це вражіння степенує ще деклямація одного з перших членів, та сама деклямація, яку він сорок літ тому мав при оснуванню читальні.

На привіт відповів голова Матірного Товариства привітом від Головного Виділу. Не буду переказувати його думок. Були вони подиктовані і моментом і значінням установи. Мушу зазначити, що вражіння із його промови було велике. Були співи й деклямації, а вкінці відповідь голови читальні і зложення як памятку для голови централі від читальні одного поясу місцевої роботи, а від читальні Ш. тишковецького — капелюха, якого давнійше вживали молоді парубки на весіллю.

Вечером тої самої днини аматорська вистава: „Заручини по смерти" і „Настоящі". Гра була гарна, особливо друга песа була старанно підготована. Аматорам і режисерови зложив голова „Просвіти" особливу подяку за їх працю і за приємні хвилини.

Істота справи одначе не в самім святі, а радше у тому розумінні хвилі, яку переживали всі учасники обох свят. Свята не робили вражіння чогось штучного, наказаного, але були виявом широкого захоплення. І це можна було відчути на кожному кроці. Всеж таки Виділові філії і його голові належить щира подяка, що зумів підхопити цей мент і довів до події, яка не так часто трапляється.

Може за довгий опис. А проте він необхідний тому, що свята не були такі шабльонові, щоби можна збути їх коротше. Крім цього ми хотіли би поробити деякі висновки і подати їх Головному Виділові і філіям під увагу. Хоча голова Матірного Т-ва був на тому святі і може він сам прийде до певних заключень, проте не завадить, коли й сторонні пороблять свої помічення.

Перш за все треба виткнути цим філіям, котрі хоч найблизші сусіди і запрошені, не взяли участи в цьому святі. Друга справа — це потреба схоплювати такі святочні моменти і зробити їх вічними — тривкими. В инших народів зїхали би кінематографічні підприємці й взяли би на фільми похід і другі моменти свята. У нас потрібно бодай мати фотографів, які висвітлювали би похід, делегатів, перших членів, тощо. Третя справа. Такі моменти захоплення належало би утревалити й під моральним оглядом. Знаю з розмови з головою, що Т-во „Просвіта" дуже недомагає матеріяльно. Всі свої пляни — замісць негайно здійснювати — мусить розкладати на роки, а за той час життя створює щораз нові потреби. На [illegible] голови цьому лихові можна зарадити масовим членством до Т-ва „Просвіта". І дивно, що така проста справа, а не можна перевести в життя. Не можу зрозуміти, щоби в нас не найшлося яких [illegible] люда, котрі могли би зложити по 2 золоті членської вкладки на рік до такого Товариства, яким є Т-во „Просвіта". І я мимовolі подумав собі: 6000 осіб не жаліли труду прийти з далеких сіл, поробити певні видатки, щоби тільки зазначити свою пошану для освітньої праці; 1000 коней готових стати в бандерії, щоби свято звеличати; чи воно зашкодило би і чи дуже відчули би ці люди, як би так кожний з них зложив був тої днини членську вкладку хоч би у висоті одного золотого... А якби так з кожного повіту тільки по тисячі осіб зложило, а тоді було би вже 50000 членів...

Над цею справою треба всім [illegible] подумати. Маніфестації добрі [illegible] яка підбадьорює. Але ще краща річ тривкі наслідки маніфестації, бо з них плистимуть матеріяльні засоби, а ці засоби дадуть нам змогу [illegible] можність уплянувати багатий зміст [illegible] охоронну освітню працю.

# Aut nihil—aut bene

**Смерть Стан. Загурского.**

„De mortuis aut nihil — aut bene!" — ось принціп, що обовязує у відношенні до померших. Хочаб померший не визначався особистий чи громадянськими прикметами й чеснотами, хочаб Його прикмети були навіть відємного характеру, то все таки перед маєстатом смерти насильно вишукується тільки додатні прикмети, творяться легенду про помершого. В найгіршому випадку промовчується все відємне, лихе, промовчується діла і вчинки небіщика, передається його забуттю.

А все таки є одиниці, є небіщики, які переростають те „nihil", якиx не може заслонити собою навіть маєстат смерти. Їх відємні, злочинні вчинки не дозволяють перейти мовчки попри їх могилу.

До таких в и й н я т к о в и х одиниць, специфічних небіщиків належить д-р С т а н і с л а в О с т о я З а г у р с к і, б. член-основник і б. голова „Звйонзку обронцуф Львова", який помер перед чотирма днями на удар серця. По Львові шириться теж чутка, немов то д-р Загурскі застрілився. Та не важно те, яка смерть змела з лиця землі д-ра Ст. Загурского. І не те, що пок. Загурскі був основником чи головою „оборонців Львова" лягло в основу неспроможности перейти мимо цеї події. Д-р Станіслав Остоя Загурскі глибоко врізався в память українського народу на становищі військового авдитора в часі світової війни. Віденська „Arbeiter Zeitung" після покінчення світової війни видрукувала цілу низку „класичних" присудів на десятки невинних українських селян. В австрійському парляменті українські посли показували фотографії повішених пок. Загурским з фотографією самого спричинника смерти невинних людей під шибеницею. Недавно про цю саму справу писав львівський „Дзєннік людови", чим спонукав пок. Загурского зрезиґнувати зі становища голови „Звйонзку обронцуф Львова".

Особливо голосною була справа присудження і повішення майже двох десятків н е в и н н и х селян в Синевідську вижньому перед вікнами старенького пароха, якого сам вид невинно повішених загнав у могилу. Ревізія процесу регабілітувала невинно повішених, але не приверну́ла до життя мужів жінкам і батьків дітим. А були це найсвідоміші селяне Синевідська вижнього. Одначе на Синевідську не кінчалася „патріотична" діяльність Загурского. Вся Ст. Галичина, а особливо Підкарпаття, самі Карпати і Закарпатська Україна була тереном „правосуддя" пок. Загурского. Про цей період життя і діяльности „незабутнього" покійника вважала за відповідне промовчати навіть „патріотично" — безцеремонна польська „кресова" преса.

Помершого супроваджали „обронцы" Львова і львівські хієнські дівчі. Та його супроваджали й духи невинно повішених. Нехай же осквернена земля не викине його тлінних останків зі свого всескриваючого нутра.

# ОСТАННІ ВІСТИ.

## Після нападу на поїзд.

Польські власти ведуть слідство в звязи з нападом 80 озброєних людей на поїзд, що їхав із Варшави до Ліди. Арештували біля стації Свислоч трицять чоловік. Запевняють, що то бувші офіцири армії ген. Балаховича й Петлюри. Вони й мали признатися до нападу. Їх відставили до Волковиска, де стануть перед наглим судом.

## Англія не ручить за границі Польщі.

Авас повідомляє в справі пакту безпеки, що Англія готова ґарантувати границі Надренії, але відкажеться від зобовязань інтервенювати військово, колиб Німеччина нарушила свої східні границі.

## Америка й Норвеґія на поміч Амундсенові.

Кораблі Амундсенової експедиції робили пошукування в багато місцях, але все безуспішно. З Сан Франціско виїздить корабель на ратунок. Виїздить теж багато приватних кораблів до півн. бігуна, щоби хоч трохи причинитися до віднайдення Амундсена. Норвежська експедиція вирушить під проводом поручників Горгена і Бруна.

## Китай проти чужинців.

В Шангаю повторилися маніфестації проти чужинців. Студенти заатакували поліцію, яка зразу на демонстрантів звернула сикавки, а опісля зброю; було 5 убитих. Проголошено виїмковий стан.

# Студентські справи.

**Студії і запис у Висоїй Технічній Школі в Берліні (Шарльотенбург).**

Гурток студентів Українців при Вищій Технічній Школі в Шарльотенбурзі „Основа" подає до відома інтересованих:

Наука у тутешній політехніці поділяється на два семестри: зимовий від 1. жовтня згл. листопада до кінця березня і літній від 1. травня до кінця липня.

Для новоступаючих відбувається в жовтні т. зв. вступний (підготовний) курс. До вписів не потрібно здавати ніяких іспитів як прим. при австрійських політехніках.

Політехніка має слідуючі факультети: 1) Архітектура. 2) Будівництво. 3) Машиновництво в 5 відділах: а) загальна будова машин, б) будова тягових машин, в) електротехніка з двома напрямами: а) техніка сильних, б) техніка слабих течій, в) дослід і ведення машин, г) управа. 4) Будова кораблів і машин корабельних. (Тут належить також будова літаків). 5) хемія і гутництво (технічна хемія), 6) гірництво (також відділ для геольоґів), 7) загальні знання, особливо математика і природництво.

В. Т. Ш. підлягає просто міністерству освіти і поняття чужинців є залежне від міністерства т. зв. „Zentralstelle fürs Studium der Ausländer in Preussen".

Тому до подання треба додавати дві просьби: одну до ректорату, а другу до міністерства. До подання треба долучити: 1) Свідоцтво зрілости в оригіналі (переклад на німецьку мову полагоджує наше товариство). 2) Посвідку знання німецької мови (в браку такої вказати в поданню згл. в описі життя, що побирано науку німецької мови в гімназії. 3) Опис життя в німецькій мові. 4) Посвідку матеріяльного забезпечення на час студій від батьків чи родини, нотаріяльно засвідчену.

До тутешньої політехніки принимають лиш абсольвентів гімназій, з реальних шкіл лише по зложенню доповняючого іспиту. Подання треба вносити три місяці наперед, отже на зимовий семестр вже в липні, на літній в м. лютім. Подання проситься пересилати на руки нашого Товариства з відповідною сумою на полагодження перекладів і кореспонденції на адресу: „Ukrainische Studentenvereinigung an der T. H. zu Charlottenburg „Osnowa" e. V." Berlin Charlottenburg 2, Goethestrasse 67|a bei Fechner.

Життя студентів в Берліні при ощаднім життю виносить місячно від 25—30 дол. Оплати на школі є слідуючі: 2.50 мк. (німецьких марок) за годину науки, 60 мк. оплата, 15 мк. до каси хворих і т. и., що пересічно виносить від 160—180 мк. на семестр. Студенти, котрі служили в австрійській армії і стратили найменше два семестри через війну, мають право до так званих „Kriegsteilnemer" і платять лише половину. Позатим студентам першого і другого семестру дуже тяжко осягнути якунебудь знижку.

## ВІДГУКИ ДНЯ.

## Казка про дві сестри.

*Галактіон Чіпка*

# НОВИНКИ.

— **Конфіскати.** Попереднє число „Діла" сконфіскувала прокуратура за два речині уступи зі статті п. з. „Самоводне батно", за одно речення з бюлетиню краєвого комітету допомоги „Головному Селу" і за кінець новинки п. з. „Ще про візиту воєводи в Яворові".

— **Спростування похибок.** В фейлетоні „по Югославії і Італії", поміщенім в часописи „Діло" з днів 26., 28. і 30. травня п. р., з причини мого неявразного письма та з неуваги складача зайшли деякі річеві і мовні похибки, які спростовую. І так має бути в частині 2 носять замісць несуть; гостільної замісць гостінньої, в частині 4. горе, замісць море, 352 дівиць (30 р. п.) замісць 80 р. п., до Цетинії через Негуш, замісць Цетинії Чер Негуш; в частині 5 має бути Шіконі замісць Тіконі, має бути Otto Roberts Sprachführer зам'сць Schrachführer. — *Д-р Куровець.*

— **Арешти.** В суботу рано арештував поліційний агент на вулиці п. Івана Помогу. Коли арештований вимагав письменного наказу на арештування, тоді агент свистком завізвав двох поліцаїв, які вже повели в повній параді арештованого на поліцію. Його посадили при вул. Яховича, відібрали від нього шлейки та шнурівки від черевиків, та в такому стані водили Його по два рази в суботу і в неділю до дирекції поліції при вул. Міцкевича на переслухання. Переслухували п. Помогу аж чотири рази в справі якоїсь льотерії, з якої гроші будім то призначені на український університет і накінець в неділю пополудни випустили. Таке водження арештованого без шлейок та шнурівок від черевиків з повною поліційною помпою по вулицях обраховане хіба на те, щоби з невинної людини робити посміховище та спровадити на неї моральне пригноблення. Це теж одна з многих „сальонових" поведінок львівських поліційних органів.

— **150-ті роковини відкриття процесу дихання.** Проф. д-р Стокляса заступник голови Чехослов. Академії хліборобства в Празі мав минулого місяця виклад в приявї міністра д-ра Годжі і численних слухачів про свої нові відкриття при механіці дихання ростинної і звірячої клітини. На вступі зазначив, що в місяці квітні п. р. минуло якраз 150 літ, коли славний француський дослідник Lavoisier викладав в Академії хліборобства в Парижі про фізіольоґічне значіння кисня для процесів дихання. Стокляса вже перед 25 літами звернув увагу цілого научного сьвіта, що при першій фазі дихання повстає алькоголь в організмі звіринім і ростиннім. Йому вдалося також ізолювати енцими (продукти ферментації) з організму ростинного й звіринного, які спричинюють в розтворі грозкового (виноградного) цукру алькогольне квашення. Праці проф. Стокляси викликали велике зацікавлення по його викладах на міжнар. зїзді хеміків в Берліні в р. 1903, та на міжнар. зїзді хеміків в Римі в р. 1905, одначе вищі вчені їх опрокидували, особливо англ. дослідники, які доказували, що алькогольне квашення викликують бактерії. Стокляса взявся в останніх часах знов за свої давні студії і при помочі радіоактивности доказав з цілою певністю, що звірина і рост. клітина творить алькоголь. Стокляса разом зі своїми співробітниками розширив попередні погляди на дихання і ствердив, що при першій фазі дихання повстають реакції, які викликують творення вуглевої кислоти, ацетальдегіду алькоголю і оцтової кислоти, ацетальдегіду алькоголю і оцтового квасу, та витворені при цьому органічні сполуки за доступом кисня переміняються у вуглеву кислоту та воду. Lavoisier уже перед 150 літами проголосив, що кисень спричинює оксидацію в ростиннім і звіринім тілі, та що видихуємо вуглеву кислоту і творимо воду.

— **М. Луцкевич членом ВУЦВК-ту.** На IX. Всеукраїнському зїзді Рад побільшено число членів Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету до 300, а їх заступників до 91. На зїзді взяло участь на 838 присутних делегатів 4 проц. безпартійних. Як безпартійного вибрано в склад Всеукраїнського центрального виконавчого комітету між иншими і бувшого посла до варшавського сойму М. Л у ц к е в и ч а, як представника української Польщі.

— **Жива церква у Польщі?** „Ґазета варшавска" з 31. травня приносить таку відомість з Вильна: „Ґрупа білоруських діячів у Вильні зі сенатором Богдановичом на чолі виступила енерґічно проти теперішньої православної церкви в Польщі та приступила до орґанізації нової церкви по большевицьким зразкам, яка ріжниться від „живої церкви" тільки малим додатком у назві, бо носитиме назву „стара жива церква". Митрополит Дионізій, по інформаціях тоїж ґазети, наложив клятву на сенатора Богдановича і всіх членів нової церкви. Виленський орган не згадує нічого про Білорусинів римо-католиків. Чи вони теж тягнуть до „старої живої церкви" чи ні та хто їх за те обкладатиме клятвою?

— **Форд купує 400 кораблів.** Департамент марнарки Злучених Держав має намір продати 400 кораблів. Форд зголосився до купна всіх тих кораблів.

— **Український кіновий гурток у Парижі.** Ґрупа Українців-кінотехніків і кіноартистів приступила до орґанізації „Українського кіногуртка в Парижі", метою якого є фахове обєднання і пропаґанда української національної кінопродукції, випрацьовування сценаріїв українських авторів у закордоні підприємства та видання української кінолітератури. Всіх зацікавлених осіб прохається звертатися по адресі: Евген Слабченко 34, rue Vineuse Paris XVI.

— **Чи закон про замикання склепів може відноситися також до сільських кооператив?** Згідно з законом влада карає тих, що отвирають свої крамниці перед 8 год. рано. А що села не полагоджують свої закупна по сільських кооперативах вже в 4. год. зранку, бо вже в 6-ій годині працюють на полі — належало би цей параграф чим скорше відносно до сільських кооператив і обставин рільництва змінити. Цею справою повинно занятися наше парляментарне представництво. Бож годі вимагати від селянина, що працює від досвітку до пізнього вечера в полі, полагоджувати свої покупки в часі пільної праці, відриваючися від неї. Поліція всього цього не бере на увагу і переслідує та карає наші кооперативи за те, що вони отвирають крамниці перед 8. годиною з рана.

— **Ucrainica.** В ч. 147 „Праґер Прессе" з 29. V. цр. находимо у рубриці „Slavische Rundschau" відділ: „Zur Anthropologie des Slaven" — „Die Ukrainer". Є це зреферування відповідного відділу книжки Е. Піттарда п. н. „Les races et l'histoire" („Раси й історія").

— **На увагу гр.-кат. Ординаріяту й Маріїнського Товариства.** Істнує у Львові приюта Софії велике заведення для сліпих. Посеред отих найнещасливіших дітей-калік, Поляків, є теж — не богато що правда, але є — українські селянські діти. Установа ведена у крайно шовіністичному польському дусі. Очевидно: українського слова там і не почути. Та річ у тім, що не чути його й із тих уст, які обовязково повинні там від час до часу сказати українське слово і, мабуть, не зустріли б при цьому перешкод, які не можна би при добрій волі побороти. Маємо на увазі гр. кат. духовників чи взагалі ті особи, які від часу до часу заходили би до заведення відвідувати українські сліпі діти з титулу їх приналежности до гр.-кат церкви. Знаємо про такі випадки, що в перших часах, після свого переведення до того заведення українська сліпа дитина плакала, що мусить „Отче наш" говорити по польськи та що швидко забуде молитву, яку навчила її мати... А тимчасом українського священика там ніколи не видати, а ординаріят цею справою, на жаль не пікується. Може би теж подумало про це таке Маріїнське Товариство? Відвідини доміцю калік вимагають, безумовно, певної самопосвяти, адже її можна домагатись від людей, які мають її як виразну ціль у статуті своєї організації, та яка випливає зі завдань. Взагалі слід пошукатись відповідним чинникам рішення того роду заведенням калік і упосліджених і не кидати ціхом на поталу душі українських дітей, які найшли там притулок.

— **З гімназії СС. Василіянок у Львові** з повними правами державної (вул. Сулимського ч. 21). Вступні іспити до висших клас (II.—VIII.) будуть дня 9-ого і 10-ого червня о год. 4-ій пополудні. Письменні зголошення до Управи гімназії приймається до дня 8-ого червня включно. До такого зголошення належить долучити свідоцтво хрещення, зашпилене після евент. шкільне. Вступні іспити до I-шої класи будуть дня 19. червня о год. 10-ій рано. Письменні зголошення (з документами як висше) приймає Управа до дня 18-ого червня включно. — Вписи до всіх клас дня 19-ого і 20-ого червня. — *Д-р Я. Шерат.* 2023 2—2

# З наших установ.

**Загальні збори „Народної Гостинниці".**

В суботу дня 23. травня ц. р. відбулися загальні збори кооперативного стоваришення „Народня Гостинниця". Збори відкрив голова Надзірної Ради п. радн. Р. С о с н о в с ь к и й. Після відчитання протоколу з попередніх загальних зборів здавав звіт з діяльности п. директор О. Ц і ц ь к а.

З предложених рахунків довідалися члени, що стоваришення розвивається нормально та що завдяки створеній коньюктурі і запопадливости дирекції вийшло з передвоєнних клопотів, позбулося всіх незвичайно тяжких довгів. З тим самим стало на трівкій непохитній основі. Слід зазначити, що інвентар готелю і каварні скомплетовано і направлено, обі камениці стоваришення запопадливо консервується і вдержується зразковий порядок. Під оглядом порядків, улаштовання і чистоти готель „Народної Гостинниці" є без сумніву першим готелем у Львові, хоч, на жаль, не має тих розмірів і вигідностей щодо розкладу, як готель „Жорж" або „Краківський".

В році 1924 обі камениці „Народної Гостинниці" білянсовано свіщною сумою 27 сот.; уділи виносили 5.014'40 зол., запасний фонд 1.777'22 зол., спеціяльна резерва на відновлення інвентаря 86 сот., вкладки осягнули суму 11.306'90 зол.

Згідно з вимогами закону з днем 1. січня 1925 р. відкрито золотовий білянс, перевівши переоцінку нерухомостей, в наслідок чого наступила вальоризація уділів, резерв і вкладок. Обі камениці оцінено на 160.000 зол., в наслідок чого звальоризовано уділи, резерви і вкладки до 75 процент передвоєнної вартости. Дирекція предкладаючи відкриття золотового білянсу, просила затвердити переведену вальоризацію.

Ця справа викликала широку і живу дискусію, в якій забирали голос дир. Колтунюк, інсп. Ліщинський, п. Стефанівський, п. Сеничишин, проф. Янкевич, д-р Говикович, Ф. Федорців, дир. Слевич, д-р Я. Олесницький, п. Галібей і ин.

Одні бесідники піддержували пропозицію дирекції щодо вальоризації, а другі зазначували, що вальоризація є безумовно за висока. Супроти того пропоновано, щоби справу вальоризації ще раз відіслати до розгляду Надзірній Раді. Члени дирекції, а особливо п. дир. Пащак в цілости піддержував переведену вальоризацію, яка виявляється в 75 процентовій передвоєнній вартости, а саме щодо уділів на 40.672'35 зол., запасного фонду на 25.372 зол., інвентарної резерви на 2.134 зол. і вкладок на 125.618'15 зол. Дир. Пащак зазначував, що в часах, коли „Народна Гостинниця" була в клопотах, пайщики і вкладники прийшли їй з допомогою. Обовязком дирекції тепер, коли справи стоваришення стоять добре, є в границях спроможности вернути пайщикам і вкладникам вартість зложеного капіталу.

В голосуванні великою більшістю голосів прийнято вальоризаційне внесення дирекції, відчитано похвальний звіт Краєвого Союзу ревізійного й уділено Управі абсолюторію та висловлено дирекції подяку і признання за зразкове ведення підприємства.

Після того переведено зміну §§. 5. і 14. статуту, якою устійнено один пай на 20 зол. і вписове на 5 зол. На місце уступивших двох членів Надзірної Ради о. прелата Л. Куницького й інж. Мудрака, вибрано о. Миколу Ґалянта і знову інж. Ю. Мудрака. Членами контрольної комісії вибрано: пп. М. Мельника, М. Левицького і М. Лазорка.

Вкінці годиться зазначити, що під оглядом вальоризації „Народна Гостинниця" випередила всі инші наші інституції.

# Бібліоґрафія.

### ЖУРНАЛИ:

СТАРА УКРАЇНА. Часопис історії і культури. Видає Наукове Т-во ім. Шевченка. Львів, 1925. В. V. *Зміст:* Молитовник кн. Володимира Великого з 999 р. (Новознайдена памятка). Нап. проф. Ів. Огієнко. Старий Львів. Церкви. II. На території княжого городу. 1. Княжа церква св. Миколая. 2. Монастирська церква св. Онуфрія. Нап. В. Карпович. М. Костомарів. В 40 роковини смерти. Нап. д-р Ів. Крипякевич. Miscellanea. I. Новознайдені українські драматичні твори кін. XVII. ст. (Тимчасова вістка). Под. д-р Я. Гординський. II. Kostomaroviana. Под. П. Зайцев. Хроніка. I. Наукове Т-во ім. Шевченка. II. „Пласт". III. Українські памятки і традиції у Відні. Бібліоґрафія. Оцінки і звіти. У випуску 10 ілюстрацій і 3 старі ініціяли. — Річна передплата 10 зол. Адреса редакції і адміністрації: Львів, вул. Чарнецького 24.

„СВІТ" двотижневий ілюстрований журнал, ч. 5, з 1. червня 1925. Зміст: Могила Івана Франка (титулова ілюстрація). — *І. Квасниця:* Над могилою Мойсея. — *І. Франко:* Мойсей, пісня X. (Автограф). — *М. Возняк:* 3 недрукованих поезій Ів. Франка. — Памятник І. Франкові на Клепарові (різьба А. Коверка). — Куток кімнати Франка в музеї Н. Т. ім. Шевченка у Львові (ілюстр.). — *С.:* Літаком до бігуна (з 5 ілюстр.). *В. Атаманюк:* Я знаю... — *Мих. Рудницький:* Країна „щастя" (з 3 ілюстр.). — В радянських републиках (з 4 ілюстр.). Декораційна виставка в Парижі (з 1 ілюстр.). — Нова опера „Мазепа" (з 3 ілюстр.). — *Лермонтов:* Сон. — Сидір Кузик (з 1 ілюстр.). — „Синова Чайка" в Перемишлі (з ілюстр.). — Український національний танок (з 2 ілюстр.). — Зі спорту: „Україна І. Б.", Львів і „Мета І. Б." Клепарів; Спортовий клюб „Поділля" у Тернополі (з 2 ілюстр.). — Нашим інвалідам (з 2 ілюстр.). — Всячина. — Дрібниці. — Веселий куток (з 2 ілюстр.). — Загадки. — Річна передплата „Світу" виносить 9 зол., для Америки і инших країв 2 дол. — Адреса ред. і адм.: **„Світ", Львів, Руська ч. 3.**

# Зі спорту.

### Вісти з „Українського Спортового Союзу".

З початком червня ц. р. почне виходити на час літнього сезону двотижневий спортовий часопис „Спорт" як орган українських спортових товариств. Адрес редакції „Спорту" Львів, вул. Руська ч. 20 Сокіл-Батько.

Організаційний відділ УСС. улаштує легкоатлетичні змагання львівської волости дня 7—8 червня на площі Сокола-Батька при стрийській рогачці зі слідуючою програмою:

Біґи: 100 мт., 400 мт., 1500 мт., дружиновий біґ 3000 мт., біґ з плітками 110 м., гінці 400 м. (4x100). Скок у височінь з розбіґом, скок в даль з розбіґом, трискок, скок у жердці. Мет ратищем, диском і кулею, довільною рукою.

Обовязкова участь львівських спортових товариств: Україна, Зоря, Мета, Спортова секція Сокола IV. на Личакові. Зголошення надсилати в домівку Сокола-Батька, Руська ч. 20. Останній речинець 5. червня до 12 год. в пол. Початок змагань о год. 8 рано.

Ситківкові змагання для львівського округа будуть у днях 11, 23 і 24 червня 1925. на двох токах, на площі Сокола-Батька, рано від 8., попол. від 4-ої. Зголошуватися можуть тільки члени українських Спорт. клюбів у двох клясах сеньйорів і юніорів до таких родів змагань: гра одинцем панів і паній, дійна гра мішаних і мужеських пар. Вписове 2 зол. від особи приймає що дня п. З. Копертинська від 11-12 год. в домівці Сокола-Батька і вечером на грищу. Учасники змагань мають вільний вступ на площу і не платять окремо за гру. Зголошуватися можна найдальше до дня 8. червня до год. 8 веч. Дня 9. червня будуть сходини всіх зголошених грачів о 7 год. веч. в домівці С.-Б., де будуть вильосовані всі грачі до гри. Хто в означеній годині не стане до гри — відпадає. Числення точок звичайне, нескорочене. На суддів запрошені пп. інж. Шепарович, Русин, Наврощький, Барусевич. Вступ для видців 50 сот.

**Кружок Стрільців „Сокола-Батька"** повідомляє, що дня 2. червня (вівторок) год. 7. мін. 30 відбудуться загальні збори в домівці „С.-Б." вул. Руська 20. Гостям раді. — За виділ: *І. Бонковський* голова. *В. Голіян* секретар.

**Перегони наколесників.** Дня 17. травня відбулися змагання наколесників на 20 клм. улаштовані К. Н. С. Б. Крім суддів та змагунів ніхто ними не зацікавився. Перший прибув до старту відомий спортсмен Заславський Осип („Буй-Тур" Станиславів) в 47 мін. 14'2 сек. Другим був Крук Зенон (К. Н. С.-Б. Львів) в 47 мін. 59'2 сек. з причини дефекту колеса. Инші прибули зі значним опізненням. Проявився брак тренінгу.

Подається до відома, що зближаються запоріжські змагання, отже час наколесникам до них як слід приготовитися. Запоріжські ігрища починаються 26. червня. — В. Г.

**Стрий: Зоря—Скала 0:2 (0:2).** Дня 24. п. м. в Стрию в парку Иордана змірила свої сили львівська Зоря з тамошньою дружиною У. С. К. Скала. Вислід 2:0 для Скали. Гра надзвичайно гостра, особливо зі сторони Зорі; майже цілий час ведеться на середині грища, за foul-і заложників Зорі диктує суддя раз карного, другий раз вільного, з яких Скала добуває оба goal-і. В другій половині гра переноситься частійше під ворота Скали. Зоря хоче за всяку ціну відбитись, але на перешкоді їй стоїть воротар Скали Городиський, який кожний стріл прегарно ловить. Він заразом найкращий грач на грищі. Сили обох дружин рівні; в другій половині темпо було слабше, бо грачі втомились, що свідчить, що вони мало стреновані: технічно слабо вироблені надробляють завзяттям (Скала), або зловживанням сили (Зоря).

В Скалі найкращі були: Городиський, Ковалюк і Мельничук. В Зорі Подоба. Суддював Стоцький зі Львова. Публики багато. — *В. Ст.*

# ✝ Посмертні згадки.

**Франц Ґродський.** Дня 23. V. ціле українське громадянство борщівського повіту потрясла вістка про смерть одного з найдіяльніших робітників цілого повіту Франца Ґродського, довголітнього голови читальні „Просвіти" в Скалі, голови надз. ради кооп. „Міщанська каса", члена виділу філії „Просвіти", члена надз. ради Повітсоюза кооп. в Борщеві та члена всіх товариств в Скалі і Борщеві. Родився він 3. IV. 1866 р. в Лужках мурованих, старосамбірського повіту. По скінченню виділової школи в Самборі вступив до війська. Одержавши ступінь рах. підофіцера, виступив і перейшов на службу до скарбової сторожі. Тут вже як урядник виступає всюди сміло і відкрито як свідомий член української суспільности, бере живо участь в громадській праці, за що власти перекидають його з одного кінця Галичини на другий. І так то в дуже короткому часі він обіхав цілу Галичину вздовж і впоперек. Дослуживши ступня респіцієнта, спенсіонувався, щоби мати змогу всі свої сили присвятити праці на громадській ниві. Осідає в Скалі і весь свій час присвячує громадським справам. Відновлює в Скалі кружок „Сільського Господаря", а незадовго потім з рамени кружка основує кооп. для збуту худоби і під її фірмою переорґанізовує цілий повіт. Рівночасно веде сильну освітну працю в читальні, дає почин до закуплення площі і вибудування дому для захоронки та веде самостійно драматичний кружок при читальні. Війна знищила його матеріяльно до краю і з того часу починаються його моральні та матеріяльні злидні. Москалі часто докучають ревізіями, а навіть хвилево арештами, бо це небезпечний „мазепинець". По приході австрійських військ евакують його до Добромиля. Тут провадить він канцелярію правної позаки та філію „Сільського Господаря". Згодом вертається знова до Скали і в найтяжчий час „гонєній" стає на сторожі прав українського громадянства містечка Скали. Відновлює читальняне життя, поправляє доми читальні і навіть перебудовує, відновлює кооп. „Міщанська каса" та кружок „Сільського Господаря". Та ця робота не проходить йому безкарно. Його часто арештують так, що за час від 1919 до 1924 року був 12 разів арештований. За цілий час побуту в повіті не було ні одних зборів, ні одного національного свята і ніодного віча, на якім не був би покійний Гродський та до якого не був би сам ініціятором. Веселої вдачі, в найгірші та найтяжчі хвилі вливав в ціле окружения охоту до праці та надію на краще завтра. А як палкий бесідник та меткий орґанізатор зумів все і всюди кожне діло наладнати і повести та найбільше несвідомих переконати. Правдивий духовий батько та порадник всіх знищених війною. Не диво тому, що на його похорон явилося понад 4000 людей не лиш зі Скали а з усіх доокопичних сіл. Ціле місто було покрите жалобою, а громадяне Скали всі без виїмку жалкували як за рідним. Над домовиною промовляли о. Деревянка, дир. І. Мартюк від читальні та всіх українських установ, д-р Лунів від повітових орґанізацій, п. Семенчук від тов-а „Січ" а п. Петро Мартюк від драматичного кружка. Домовину супроводжував міщанський хор з Борщева та скальський церковний хор. — Спи спокійно дорогий покійнику! Пролиті над твоєю домовиною сльози нехай будуть тобі заплатою за твої неоцінені труди, а рідна земля, котру ти більше самого себе любив, нехай буде тобі пером!

# ОПОВІСТКИ.

**Український Наддніпрянський театр О. Міткевич.**

**Городенка. — Саля Нар. Дому.**

Вівторок 2.VI. „Вій".

Середа 3.VI. Послідня вистава: „Дні нашого життя" (премєра). 1874 23—?

**Дирекція дівочої ґімназії У. П. Т. в Станиславові** подає до відома, що: 1) вступні іспити до кляс II., III., IV., V., VI. і VII. відбудуться в днях 22. і 23. червня 1925 р.; 2) вступні іспити до I. кляси дня 27. червня від год. 9'30 рано; 3) вписи до кляс I.—VII. на шк. рік 1925/26 відбудуться в днях 27., 29. і 30. червня 1925 року. Письменні зголошення до вступних іспитів приймає вже тепер Управа ґімназії (Станиславів, вул. Льноза ч. 80.) — *Н. Даниш.*
2037 2—5

**Вписи** до приватної жіночої учительської семінарії УПТ. в Самборі відбудуться дня 28. і 29. а іспити 30. червня ц. р. При вписі на I. курс вимагається: 1) метрики (укінчення 14 літ), 2) свідоцтва з укінчення 7-ої кляси всенародної або 3-ої середної школи з добрим поступом, 3) свідоцтва здоровля, виставленого на приписовім бляніеті повітовим лікарем. 4) в випадку перерви в науці, свідоцтва моральности. На пятий курс учениць не приймається, а на II., III. і IV. оскільки будуть вільні місця. — **Дирекція.** 2056 1-2

**Останній концерт** перед виїздом заграницю нашого відомого челіста Богдана Бережницького, якого виступи стрінулися у нас з незвичайним одушевленням музикальної публики і критики, відбудеться в Дрогобичі в суботу дня 6.VI. Незвичайно цінна і ріжнорідна програма обіймає найкращі твори світових композиторів а також Варіяції і Думку Барвінського, який крім цего відограє ще кілька сольових своїх творів на фортепян.
1—1

**Абсольвенти академічної ґімназії у Львові з 1900 р.,** котрі ще не зголосилися на зїзд, зволять зголоситися зараз до т. д-ра Я. Гординського (Львів, вул. 29. листопада ч. 40) в ціли устален[ня] [...]часників. Збірка 11. червня о год. 8'30 [...]но в давній 8 кл. ґімн. в Народнім Домі. Вечером 10. червня дожидатимуть львівські товариші тих, котрі вже прибувають, в ресторані „Народної Гостинниці" (вул. Косцюшка ч. 1).
1—1



За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10.